

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Dan Helenius

Rikos- ja prosessioikeuden professori

Helsingin yliopisto

Lausunto hallituksen esityksestä syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 187/2025 vp)

Minulta on pyydetty lausunto yllä mainitusta hallituksen esityksestä. Saamastani luottamuksesta kiittäen esitän seuraavan lausunnon.

1. Yleisesti

Syyteneuvottelua koskeva sääntely tuli voimaan vuonna 2015 (670–675/2014, HE 58/2013 vp). Lainsäädännön keskeinen ajatus on, että rikosasian epäilty tai vastaaja voi tunnustamisensa vastineeksi saada lievemmän rangaistuksen teostaan. Syyteneuvottelun tavoitteet ovat ensisijaisesti prosessiekonomiset. Tarkoituksena on, että kun osa teoista käsitellään normaalia rikosprosessia keveämmässä menettelyssä, voidaan viranomaisresursseja kohdistaa tarkoituksenmukaisesti, tehostaa viranomaisten toimintaa ja nopeuttaa esitutkintaa, syyteharkintaa ja tuomioistuinkäsittelyä.

Syyteneuvotteluun voidaan nykyisen oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997, ROL) 1 luvun 10 §:n mukaan ryhtyä kahden edellytyksen täyttyessä. Ensimmäinen edellytys on, että epäilystä rikoksesta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin kuusi vuotta vankeutta. Syyteneuvottelun ulkopuolelle on lisäksi nimenomaisesti suljettu rikoslain (39/1889, RL) 20 luvun 1, 3–5, 9, 14, 16 ja 18 §:ssä ja 21 luvun 5, 6 a, 6 c ja 7–15 §:ssä tarkoitetut rikokset (926/2024). Säännökset koskevat eräitä seksuaalirikoksia sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia. Syyttäjä voi tällöin ryhtyä omasta tai asianosaisen aloitteesta toimenpiteisiin tuomioesityksen tekemiseksi ja sen käsittelemiseksi ROL 5 b luvun mukaisessa tunnustamisoikeudenkäynnissä. Syyttäjä sitoutuu tällöin vaatimaan rangaistusta RL 6:8:ssä tarkoitetun lievennetyn rangaistusasteikon mukaisesti, jolloin tekijälle saa tuomita enintään kaksi kolmannelta rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä ja vähintään rikoksesta säädetyn rangaistuslajin vähimmäismäärä. ROL 5b:2.1:n mukaan tunnustamisoikeudenkäynti on pääsääntöisesti pidettävä 30 päivän kuluessa asian vireilletulosta.

Esityksessä ehdotetaan, että syyteneuvottelun soveltamisalassa oleviin rikoksiin lisätään törkeä huumausainerikos, törkeä ryöstö ja törkeä ihmiskauppa. Seuraamusten osalta neuvotella voisi myös yhteisösakosta ja liiketoimintakiellosta sekä rikoshyödyistä tilanteessa, jossa syyttäjän vaatimus rikoshyödyn määrästä ylittää asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen. Syyteneuvottelumenettelyn osalta esityksessä ehdotetaan, että viranomaisille asetetaan selkeämpi velvollisuus arvioida syyteneuvottelun edellytyksiä yksittäistapauksessa, lisätään maininta syyteneuvottelusta asianosaisille annettavaan ilmoitukseen, mahdollistetaan syyteneuvottelu muutoksenhakuasteessa, lisätään seuraamuskannanottojen informatiivisuutta sekä pidennetään tunnustamisoikeudenkäyntien järjestämisen määräaika 30 päivästä 60 päivään.

Syyteneuvottelun tarkoituksena on vaikuttaa asioiden käsittelyaikoihin ja siten edistää perustuslain 21 §:n 1 momentissa jokaiselle turvattua oikeutta saada asiansa ilman aiheetonta viivytystä tuomioistuimessa käsitellyksi. On kiistatonta, että rikosasioiden pitkät käsittelyajat Suomessa

vaarantavat tämän oikeuden. Toisaalta syyteneuvottelujärjestelmää ei saisi toteuttaa tavalla, joka vaarantaa rikosvastuun yhdenvertaista toteutumista, vaarantaa asianomistajien oikeussuojaa tai aiheuttaa virheellisten tuomioiden riskiä järjestelmän liiallisen houkuttelevuuden vuoksi. Syyteneuvottelujärjestelmässä on siten kyse eri periaatteiden välisestä tasapainoilusta.

Esityksen päätavoitteena on lisätä syyteneuvottelun käyttöä, jolla puolestaan tavoitellaan koko rikosprosessijärjestelmän sujuvoittamista. Tämä päätavoite voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Alla esitän kuitenkin joitakin huomautuksia ehdotuksesta.

2. Syyteneuvottelun käyttö tähänastisessa käytännössä ja laajentamisen tarve

Syyteneuvottelulainsäädäntöä koskevassa hallituksen esityksessä arvioitiin, että lainsäädäntökokonaisuudesta seuraisi säästöjä läpi koko rikosprosessiketjun, ja että syyteneuvottelun piiriin voisi tulla vuosittain noin 500 rikosasiaa (HE 58/2013 vp, s. 17). Empiirisistä selvityksistä käy kuitenkin ilmi, että tunnustamisoikeudenkäyntien vuosittainen määrä on ollut 40–85 oikeudenkäyntiä vuosittaisen keskiarvon ollessa 59 kappaletta (esityksen s. 20). Todelliset kustannussäästöt ovat siten myös olleet arvioitua huomattavasti pienemmät. Säästöjä syntyy selvitysten perusteella lähes yksinomaan tuomioistuimille, kun esitutkinnassa ja syyteharkinnassa säästöjä syntyy sen sijaan vähemmän. Tämä johtunee puolestaan siitä, että esitutinnan aikana käynnistyvä syyteneuvottelu on harvinaista ja neuvottelu aloitetaan pääasiassa vasta syyteharkinnan valmistuttua (s. 22). Kuten hallituksen esityksessä arvioitiin (HE 58/2013 vp, s. 14), syyteneuvottelua käytetään selvästi eniten törkeiden talousrikosten selvittämiseen.

Syyteneuvottelun käytön alueelliset erot ovat myös suuria, mikä ei ilmeisesti selity pelkästään syyteneuvotteluun soveltuvien rikostyyppien määrällisellä vaihtelulla eri tuomiopiireissä (ks. esityksen s. 23).¹ Tämä alueellisen jakauman epätasaisuus on luonnollisesti ongelmallinen asianosaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Nykysäätely ei aseta syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle velvoitetta harkita tunnustamismenettelyn tai syyteneuvottelun käyttämistä käsillä olevassa rikosasiassa, vaan säätely ainoastaan asettaa edellytykset, joiden täytyessä syyttäjä ”voi ryhtyä” toimenpiteisiin neuvottelun aloittamiseksi. Nykyisin yksittäisen syyttäjän asenne syyteneuvottelua kohtaan vaikuttaisi siten olevan ratkaisevassa asemassa sen suhteen, ryhdytäänkö asiassa syyteneuvotteluun (s. 24).² Toisin sanoen vaikuttaa vahvasti siltä, että meillä ei kymmenen vuoden aikana ole syntynyt varsinaista valtakunnallista syyteneuvottelukulttuuria, eikä nykyisen syyteneuvottelujärjestelmän täysi potentiaali ole toteutunut. Näin ollen syyteneuvottelujärjestelmän arvioitua vähäisempi käyttö ei voitane selittää yksinomaan sen nykyisellä oikeudellisella soveltamisalalla.

Lähtökohtaisesti vaikuttaa siten siltä, että syyteneuvottelun nykyistä käyttöä olisi mahdollista laajentaa sen oikeudellista soveltamisalaa laajentamatta. Toivottuja, soveltamisalan laajentamisesta mm. uusiin rikostyyppeihin syntyviä hyötyjä ei todennäköisesti pääse syntymään, mikäli syyteneuvottelua ei vastaisuudessakaan käytännössä käytetä siinä laajuudessa, kuin sen oikeudellinen soveltamisala mahdollistaa.

Esityksessä ehdotetaan mm., että sekä esitutkintaviranomaisella että syyttäjällä olisi velvollisuus harkita syyteneuvottelun mahdollisuutta ja edellytyksiä jokaisessa tutkittavana olevassa rikosasiassa.

¹ Ks. myös Krimon katsauksia 59/2024, Tilastotietoa tunnustamisoikeudenkäynneistä Suomessa vuosina 2015–2022 sekä eräitä huomioita syyteneuvottelujärjestelmän kehittämiseen liittyen, s. 12–18.

² Ks. myös Krimon katsauksia 59/2024, s. 17–18.

Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän tulisi myös harjoittaa tiiviimpää yhteistyötä syyteneuvottelun aloittamiseksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että esitutkintalain epäillyn oikeuksia koskevaan ilmoitukseen lisättäisiin maininta syyteneuvottelusta, jolloin tieto syyteneuvottelumenettelystä tulisi epäillyn tietoon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vastaava lisäys tehtäisiin myös asianomistajan oikeuksia koskevaan ilmoitukseen. Nyt ehdotettua maltillisempi vaihtoehto olisi näiden ”pehmeämpien” toimenpiteiden käyttöönottoaminen ja niiden vaikutusten arvioiminen muutaman vuoden päästä, ennen kuin syyteneuvottelun oikeudellista soveltamisalaa lähdetään laajentamaan uusiin rikostyypppeihin ja oikeusseuraamuksiin.

3. Yhteisösakosta neuvottelu

Esityksessä ehdotetaan, että myös yhteisösakko otetaan syyteneuvottelun kohteeksi. Syyttäjä saisi vaatia enintään kaksi kolmannesta siitä yhteisösakon euromäärästä, jonka syyttäjä olisi vaatinut ilman tuomioesitystä. Tuomioistuimien voisi muuttaa syyttäjän esitystä yhteisösakon määrälle, jos määrää ei olisi pidettävä asianmukaisena. Tuomioistuimien olisi kuitenkin sidottu tuomitsemaan yhteisösakon määräksi enintään kaksi kolmannesta asianmukaiseksi katsomastaan lähtökohdasta.

Yhteisösakkoa ei ymmärrettävästi voida lieventää asteikkoa lieventämällä saman logiikan mukaan, kuin luonnolliselle henkilölle tuomittavaa rangaistusta, koska tuomitut yhteisösakot eivät käytännössä koskaan sijoitu asteikon korkeimpaan kolmannekseen (ks. esityksen s. 107). Ehdotus tarkoittaisi sitä vastoin, että lievennys tehdään suhteessa siihen yhteisösakon euromäärään, jonka tuomioistuimien olisi tuominut ilman tuomioesitystä.

Käytännöksi on muodostunut tuomita vastaajalle kaavamaisesti yhden kolmasosan alennus riippumatta siitä, kuinka aikaisin syyteneuvottelu on käynnistynyt ja paljonko prosessiekonomisia hyötyjä siitä on saatu, vaikka tämä ei ole ollut tarkoituksena lakia säädettäessä. Esityksessä todetaankin, että alennuksia ei syyteneuvottelussa tulisi myöntää kaavamaisesti, vaan alennusten määrän tulisi olla sitä suurempi, mitä aikaisemmassa vaiheessa menettely on aloitettu ja mitä enemmän säästöjä syyteneuvottelusta arvioidaan syntyneen (s. 42, 97, 115 ja 118). Esityksessä todetaan, että kuten luonnollista henkilöä koskevan rangaistuksen osalta, myös oikeushenkilölle määrättävän yhteisösakon lievennyksen suuruuteen vaikuttaisi se, kuinka varhaisessa vaiheessa rikosprosessia oikeushenkilö on ryhtynyt myötävaikuttamaan rikosasian selvittämiseen (s. 107).

Nähdäkseni vallitsee kuitenkin tietynasteinen ristiriita esityksen lainsäädäntöehdotusten ja perustelujen välillä. Vaikka tuomioistuimien ei olisi sidottu syyttäjän esittämään yhteisösakon normaalitapauksessa tuomittavaan euromäärään, tuomioistuimien olisi kuitenkin sidottu tuomitsemaan yhteisösakon määräksi enintään kaksi kolmannesta itse asianmukaisesti katsomastaan lähtökohdasta. Tuomioistuimien harkintavalta koskisi siten lähinnä normaalisti tuomittavan yhteisösakon euromäärää, mutta ei syyteneuvottelusta seuraavaa lievennystä, vaan vähimmäislievennys olisi nimenomaan kaavamainen yhden kolmasosan alennus. Tuomioistuimien voisi ilmeisesti poiketa lievempään suuntaan ja tuomita esim. puolet normaalisti tuomittavasta euromäärästä, mikäli oikeushenkilö on esim. myötävaikuttanut rikosasian selvittämiseen hyvin aikaisessa vaiheessa rikosprosessia, mutta ei sitä vastoin ankarampaan suuntaan esim. tuomitsemalla kolme neljännestä normaalisti tuomittavasta euromäärästä, mikäli myötävaikutus on tapahtunut myöhäisessä vaiheessa rikosprosessia.

Toinen vaihtoehto kuin nyt esitetty, voisi olla toisen murto-osan soveltaminen yhteisösakkoon, kuin rangaistusasteikon alentamiseen normaalisti sovellettava yksi kolmasosa. Tuomioistuimien voisi esim. olla sidottu tuomitsemaan yhteisösakon määräksi enintään kolme neljännestä tai neljä viidenestä

asianmukaisesti katsomastaan lähtökohdasta. Tällöin tuomioistuimelle jäisi enemmän harkintavaltaa alennuksen arvioinnissa esityksen perusteluissa esitetyllä tavalla.

4. Syyteneuvottelun ja tunnustamismenettelyn välinen suhde

Nykyisessä järjestelmässä syyteneuvottelumenettely toimii tavallaan rinnakkain esitutkintalain (ETL) 3 luvun 10a §:ssä säädetyn ”tunnustamismenettelyn” kanssa, jossa syyttäjä tekee sitoumuksen vaatia rangaistusta RL 6:8 a:n lievennetyltä asteikolta, mutta asia käsitellään tunnustamisoikeudenkäynnin sijaan tavallisessa rikosasian pääkäsittelyssä.

Selvitysten mukaan tunnustamismenettelyllä on ollut epäselvä rooli syyteneuvottelujärjestelmässä eikä sitä ole juuri käytetty. Toisaalta niissä yksittäistapauksissa, kun menettelyä on käytetty, se on koettu toimivaksi ja resursseja säästäväksi (s. 26). Tunnustamismenettely on koettu käyttökelpoiseksi työkaluksi erityisesti sen vuoksi, että tunnustamismenettely ei edellytä syyteneuvottelun tapaan asianomistajan suostumusta (s. 92). Tämä asianomistajan suostumukseen liittyvä vaatimus onkin keskeisin ero syyteneuvottelun ja tunnustamismenettelyn välillä. Tämä johtaa sinänsä tietynlaiseen epäilyjen epäyhdenvertaisuuteen, kun menettelyiden välinen valinta saattaa riippua siitä epäillyn kannalta sattumanvaraisesta seikasta, suostuuko asianomistaja syyteneuvotteluun vai ei. Huomioiden, että asianomistajan suostumus on edelleen tarkoitus säilyttää edellytyksenä syyteneuvottelulle, katson, että myös tunnustamismenettelyä on tarkoituksenmukaista säilyttää.

Syyteneuvottelun ja tunnustamismenettelyn välinen ero saattaa kuitenkin edelleen jäädä epäselväksi. Esityksen mukaan esitutkintaviranomaisen olisi arvioitava mahdollisuuksia syyteneuvotteluun esitutinnan edetessä sekä ryhdyttävä yhteistyöhön syyttäjän kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa esitutkintaa syyteneuvottelun aloittamiseksi. Tällä pyritään puolestaan siihen, että syyteneuvottelu voidaan onnistuneesti käynnistää jo esitutinnan aikana ja menettelyllä saavutetaan prosessiekonomisia hyötyjä koko rikosprosessiketjun osalta (s. 52). Esityksen tarkoituksena on siten lisätä varsinaisen syyteneuvottelun käyttöä jo esitutkinnassa, vaikka tunnustamismenettelyä koskeva sääntely jää voimaan. Tunnustamismenettely olisi esityksen mukaan pidettävä toissijaisena vaihtoehtona varsinaiseen syyteneuvotteluun verrattuna (s. 97). Esityksen mukaan vaikuttaakin siltä, että tunnustamismenettely on tarkoitus soveltaa lähinnä sellaisissa tapauksissa, joissa syyteneuvottelulle on jokin muodollinen este, erityisesti asianomistajan suostumuksen puuttuminen. Nähdäkseni menettelyjen välistä rajanvetoa voisi olla tarkoituksenmukaista selventää tuomalla esiin tunnustamismenettelyn toissijaisuuden suhteessa syyteneuvotteluun myös lakitekstissä. Edellytyksenä esitutinnan rajoittamiselle ETL 3:10a:n perusteella voisi esim. olla, että edellytyksiä tuomioesityksen tekemiseksi ei arvioida olevan.

5. Vastuu tunnustuksen oikeellisuuden ja vapaaehtoisuuden varmistamisesta

ROL 1:10a.2 1 kohdan mukaan syyttäjän tekemän tuomioesityksen edellytyksenä on, että asianomaisesta rikoksesta epäilty tai rikosasian vastaaja tunnustaa epäillyn rikoksen ja suostuu asian käsittelyyn 5 b luvussa tarkoitettussa oikeudenkäynnissä.

ROL 5b:3:ssä säädetään tunnustamisoikeudenkäynnin etenemisjärjestyksestä. Tuomioistuimen on mm. tiedusteltava vastaajalta, tunnustaako hän edelleen rikoksen ja suostuuko hän asian käsittelyyn tunnustamisoikeudenkäynnissä sekä ymmärtääkö hän muiltakin osin tuomioesityksen sisällön ja merkityksen, sekä pyrittävä varmistautumaan, että esitys vastaa hänen tarkoitustaan. Tuomioistuimen tulee ottaa vastaan vastaajan tunnustuksen sekä mahdollisesti esittää kysymyksiä vastaajalle varmistuakseen, että tunnustus on annettu vapaaehtoisesti ja pätevästi ja että vastaaja on tosiasiallisesti myös rikoksen tehnyt. Tuomioistuimen tulee myös kontrolloida, että vastaaja ymmärtää tunnustuksen

merkityksen ja että se vastaa hänen tahtoaan. Lisäksi on pyrittävä muutoinkin varmistautumaan, että tuomioesitys vastaa hänen tarkoitustaan. Tuomioistuimen on myös varmistuttava, että vastaaja on suostunut rikosasian käsittelyyn tunnustamisoikeudenkäynnissä (HE 58/2013 vp, s. 30).

ROL 5b:4.1:ssa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä tuomioistuimen on annettava tuomioesityksen mukainen tuomio. Edellytyksenä on, että vastaaja on antanut tunnustuksen ja suostumuksen, eikä tunnustuksen vapaaehtoisuudesta ja oikeellisuudesta jää varteenotettavaa epäilyä ottaen huomioon myös asiaa koskeva esitutkinta-aineisto. Lain esitöissä todetusti tunnustuksen vapaaehtoisuuden varmistaminen on merkityksellinen perustuslaissa ja ihmisoikeus-oikeussopimuksissa turvautuneen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksen kannalta. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukseen luetaan oikeus olla myötävaikuttamatta oman syyllisyytensä selvittämiseen (itsekriminointisuoja). Tähän kuuluu olennaisesti, ettei tunnustusta ole hankittu vastoin sen antajan tahtoa. Tunnustus on rikosasiassa todiste, jonka näyttöarvon tuomioistuin ratkaisee vapaalla todistusharkinnalla. Lievemmissä rikosasioissa tunnustuksen katsotaan yksistäänkin riittävän langettavaan tuomioon, mutta vakavammissa rikosasioissa edellytetään myös muuta syytettä tukevaa näyttöä. Tuomioistuimen tulee vapaan todistusharkinnan kautta päätyä siihen, ettei tunnustuksen oikeellisuudesta jää varteenotettavaa epäilyä. Tuomitsemiskynnys on tunnustamisoikeudenkäynnissä siten yhtä korkea kuin tavallisessa syyteasiassa, vaikka siinä ei vaaditakaan niin kattavaa selvitystä rikoksesta (HE 58/2013 vp, s. 31–32).

Lain sanamuodon mukaan vastuu tunnustuksen vapaaehtoisuuden ja oikeellisuuden varmistamisesta kuuluu siten tuomioistuimelle, kun tuomioesityksen tekemisen edellytyksenä on puolestaan vain, että rikoksesta epäilty tai rikosasian vastaaja on tunnustanut epäillyn rikoksen. Kuten esityksessä todetaan, tuomioistuimen lisäksi muillakin rikosprosessiviranomaisilla on kuitenkin osaltaan velvollisuus huolehtia tunnustuksen oikeellisuuden ja vapaaehtoisuuden varmistamisesta, vaikka laissa ei suoraan tällaista velvoitetta heille aseteta (s. 99 ja 114, ks. myös LaVM 5/2014 vp, s. 8.).

Syyteneuvottelua koskevassa oikeustieteellisessä tutkimuksessa on todettu, että käytännössä suurin vastuu varmistua vastaajan antaman tunnustuksen oikeellisuudesta ja vapaaehtoisuudesta on itse asiassa joko avustajalla tai syyttäjällä taikka molemmilla yhteisesti. Tuomioistuimella on toki viimekätinen vastuu varmistua asiasta, mutta syyttäjällä ja avustajalla puolestaan on käytettävissään parhaat keinot asian selvittämiseksi.³ Käytännössä vaikuttaa siltä, että vastaajan avustajalla on usein parhaat edellytykset tunnustuksen oikeellisuuden ja vapaaehtoisuuden varmistamiseen.⁴ Tuomioistuimella vaikuttaa käytännössä olevan enemmän muodollinen rooli, ja sen on pitkälti luotettava syyttäjän ja avustajan arviointeihin. Tuomioistuimella on käytännössä melko rajalliset mahdollisuudet varmistua tunnustuksen oikeellisuudesta ja vapaaehtoisuudesta.⁵

Huomioiden, että esityksen yhtenä tavoitteena on syyteneuvottelun aloittaminen jo esitutkinnan aikana mahdollisimman usein, myös esitutkinnassa olisi pyrittävä varmistumaan tunnustuksen oikeellisuudesta ja vapaaehtoisuudesta hankkimalla riittävästi näyttöä siitä, että tunnustuksen antanut epäilty on myös rikoksen tekijä. Esitutkinta ei tunnustuksen myötä saisi keskittyä näytön hankkimiseen pelkästään muista rikoksen tunnusmerkistöistä (esim. aiheutettu vahinko), vaan myös

³ Saila Tuomala, Tunnustuksen oikeellisuuden ja vapaaehtoisuuden varmistamisesta tunnustamisoikeudenkäynnissä. Suomalainen Lakimiesyhdistys 2023, s. 171.

⁴ Tuomala 2023, s. 175.

⁵ Tuomala 2023, s. 177–179.

esim. siitä, onko kokonaisuuteen mahdollisesti sekaantunut muita ja herättääkö heidän roolinsa epäilyksiä vastaajan antaman tunnustuksen oikeellisuudesta ja vapaaehtoisuudesta.⁶

Tunnustuksen vapaaehtoisuudesta ja oikeellisuudesta varmistumisen tärkeys läpi koko rikosprosessiketjun korostuu lisäksi entisestään, mikäli syyteneuvottelun soveltamisala laajennetaan esityksen mukaisesti törkeään huumausainerikokseen. Kuten esityksessä todetaan, törkeisiin huumausainerikoksiin liittyvä riski on, että huumausaineringissä yksi ringin jäsen laitetaan tunnustamaan toisen ringin jäsenen tekemä rikos, jolloin haasteena on tunnustuksen oikeellisuuden ja vapaaehtoisuuden varmentaminen (s. 46, 67 ja 98).

Näin ollen, vaikka vastuu tunnustuksen oikeellisuuden ja vapaaehtoisuuden varmistamisesta ei esitöiden mukaan ole yksin tuomioistuimella, olisi tätä mielestäni syytä korostaa myös lakitekstin muotoilussa, varsinkin, koska suurin vastuu asian varmistamisesta vaikuttaisi käytännössä olevan muilla rikosprosessin toimijoilla, kuin tuomioistuimella. Syyteneuvottelujärjestelmän käyttöön ottamista koskevassa hallituksen esityksessä on jopa katsottu, että syyttäjänkin tulee vastaavasti kuin tuomioistuimen päätyä siihen lopputulokseen, että tunnustuksen vapaaehtoisuudesta ja oikeellisuudesta ei jää varteenotettavaa epäilyä (HE 58/2013 vp, s. 22). Tuomioesityksen tekemisen edellytyksiä koskevassa ROL 1:10.2:ssa voisi esim. edellyttää, että syyttäjän tulee olla vakuuttunut tunnustuksen vapaaehtoisuudesta ja oikeellisuudesta. Syyteneuvottelun sisältöä koskevassa ROL 1:10a:ssa voisi esim. edellyttää, että syyttäjän tulee neuvottelussa varmistautua tunnustuksen vapaaehtoisuudesta ja oikeellisuudesta.

Espoossa 8.2.2026

Dan Helenius

Rikos- ja prosessioikeuden professori

⁶ Tuomala 2023, s. 174–175.